

Yechezkel Kaplan
Rav HaSchita
Avreichem Kollel ChazonIsh
Bnei Brak
Fax: 03-5109-870

יחזקאל הכהן קפלן
רב השחיטה
אברכים "כולל חזו"א"
רח' רמח"ל 4
בני ברק

בס"ד

אל מעלת כבוד הרב המפורסם ר' משה י.ל. לנדא שליט"א רב העיר בני ברק יצ"ו

שלו' וברכה וכטו"ס

ראיתי מכתבו בענין העופות הנקראים בראקל [ע"ש גידולם באזור בראקל שבבלגיה], ומאחר שאני מכיר הענין מהצד השני ולפום ריהטא ישנם כמה וכמה דברים שלא הבנתי במה שכתב הנני להציעם לפני כבודו, אולי יואיל להשכיל אותו להבין.

(א) תחילת דבריו כתב, אקרא בקול גדול אוי מה הי' לנו עכ"ל, ויש לי שאלה ראשונה מאד פשוטה שאינני מצליח להבין למה לפני שקורא בקול גדול לא הסכים או אנשיו לא הסכימו לשמוע את הצד השני הרי סוף סוף בין הרבנים שסוברים שצריכים לתקן ענין המסורת וסוברים שהבראקל הוא הוא העוף שהי' נאכל ע"י כל ישראל בכל מושבותם נמצאים גדולי ההוראה של עם ישראל ומה יותר פשוט מאשר לשמוע מה שבפיהם, ושלחני אליכם כמה וכמה פעמים שתשמעו גם צד שני ולא הסכימו, ולאחר שהשמע לא הסכים שלחתי אליך את דודי גיסך הרה"ג משה חיים כהן שליט"א וענו שאתה לא מרגיש טוב, ואח"כ אמר הרה"ח ר' אליעזר יודקובסקי למזכיר שלך הר' כ"ץ שהיתכן שכשדנים על מרפסת יושבים כמה פעמים שומעים את ב' הצדדים ובענין כזה איך אפשר להעלות על הדעת להביע דיעה בלא לשמוע את הצד השני אפשר ואולי יש להם איזה דבר קטן שעדיין לא שמעתם, וזהו הדבר הראשון שלא אוכל להבין בשום אופן אולי יבינני.

(ב) מה דכתב וזה לשונו: "זה כבר כעשרים שנה אשר החלו לערער על העופות ששוחטים בארץ שאין להם מסורת ולא התעניינו כלל איך נותנים הכשר לעופות והאם נותני ההכשר גם הם יודעים שיש סימן פ"ב בשו"ע, כאשר הוכיח להם דלא ידעי מאי דקא אמרי, לא חששו לכתוב פלפולים נגד המפורש במחבר בשו"ע וכדו' עכ"ל".

כמדומני שטענה זו יכולני לתרץ לו להנחת דעתו כי הנה מי שעורר ענין החשש של עופות בלא מסורת בעופות הנאכלים הי' רבינו הגדול גאון ישראל בעל שבט הלוי זצוק"ל, ויש לתרץ הטעם למה הביע דיעה במקום שידע שכבודו ממונה על הכשרות בעירנו ולא חשש שיהא זה פגיעה בכבודו של הממונה על הכשרות, הוא מחמת שראה בזה שאלה כללית הנוגעת לכל כלל ישראל ולא כענין פרטי של עירנו בני ברק אשר בענין פרטי בב"ב מסתמא שהי' פונה לממונה על הכשרות בעיר, אבל מתוך שראה הענין כשאלה כללית פרסם דעתו ברבים ללא חשש, ולמה הדבר דומה שכמו שכותב תשובות בעניני מקוואות ולא יבואו אליו בטענה למה אינו פונה לממונה על המקוואות בעיר כיון שזה תשובה כללית להלכה, ופשוט.

(ג) וממשיך עוד וכותב כתוצאה מערעורים אלו עכ"ל, יש לי להעיר שזה לא הי' עירעורים בלבד אלא תשובה שכתב רבינו הגדול בעל שבט הלוי זצוק"ל, וכך גם דעתו של הגאון גאב"ד ירושלים שליט"א, וכך גם דעתו של גדול ההוראה הגר"נ קרליץ שליט"א כידוע, שהם ג' עמודי עולם.

(ד) עוד כתב: "החליטו בסוד לפני ב' או ג' שנים להביא עופות חדשים אשר לא ידעום אבותינו", הנה יראה כבודו איך שטעה בדיעת המציאות וחבל מאוד שלא הסכים לשמוע את הצד השני קודם כתיבת מכתבו והי' יודע המציאות לאשורו לפני שיכתוב. ואספר גופא דעובדא, עופות הבראקל הובאו לארץ אז בתקופה ההוא לפני כעשרים שנה והובאו לפני מרנן ורבנן השבט הלוי זצ"ל והגר"נ קרליץ שליט"א והעידו שהם הם העופות שבמסורת שאכלו בכל תפוצות ישראל כמו שמבואר בקונטרס "מסורת טהרת עופות" אלא שהגידול הי' שלא כנצרך ע"פ החוק ונתבטל גידולם, ועכשיו לפני כמה שנים שוב הביאום בגידול חוקי, וכבר מאז כלפני עשרים שנה שעוד היו הרבה אנשים שזכרו התרגולים מלפני מלחמת העולם ואכלו אלו העופות, ועכשיו שבחסדי שמים נעשה אפשרות לגדלם כאן בגידול חוקי מתרבים ב"ה המשתמשים בהם מאד.

(ה) עוד כתב: "עופות אשר לא ידעום אבותינו", וגם זה לא הבנתי שהרי רבותינו הגדולי מאורי הדור מעידים שרק הם הם העופות שאכלו אבותינו וכל השוחטים כולם שמלפני חמשים שנה כותבים [והדבר מוסרט ואי"ה נפרסם הסרט] שרק אלו העופות היו נאכלים בכל תפוצות ישראל ולמה אומר שהם עופות אשר לא ידעום אבותינו הרי ההיפך הוא הנכון שהעופות מבתי החרושת לא אכלו אבותינו וצריך לדון על כשרותם אבל העופות האלו שאכלו בכל תפוצות ישראל יעידום וידעום אבותינו.

(ו) עוד כתב וז"ל: "הם אומרים [מרנן השבט הלוי וגאב"ד ירושלים והגר"נ קרליץ וכל השוחטים הזקנים] בפירוש שחדלה מסורת בישראל ולכן חייבים ליצור מסורת חדשה ואם אין מסורת בישראל ימצאו מסורת אצל הגויים" כמדומה שלא דק להבין היטיב ענין של מסורת על עופות הנצרך ע"פ שולחן ערוך שבאמת אין הענין כמו שחושב כבודו שצריך לדעת שאכלו עם ישראל עופות האלו עצמם או אבותם ואמותיהם אלא שצריך לדעת שעופות בצורה זו שנראים כך אכלום עם ישראל ואסביר במשל שכידוע הבעל שם הק' ותלמידיו היו הולכים הרבה בדרכים והיו גם מרבותינו הקדושים שקבלו גלות על עצמם והיו הולכים ממקום למקום להשיב לב בנים לאבינו שבשמים ולא יצויר שהיו באים לעיר ולמקום שלא דרכה שם רגל ישראל מעולם וכידוע שלפעמים היו לוקחים אתם שוחט מובהק ישחט להם בדרכים והדבר פשוט וכך נהגו כל ישראל שלוקחים עופות אצל הגויים ובודקים שצורתם תהא כצורת העופות שהיו נאכלים במקום הישוב של ישראל ושוחטין ואוכלים העופות בלא שום פקפוק וחשש ופשוט, והרי זהו בדיוק הדבר שעשו בעוף הבראקל שדקדקו היטיב ע"פ גדולי הדור שאלו הם העופות בצורה כזאת שאכלום בכל תפוצות ישראל והביאום כדי להחזיר עטרה ליושנה ומה מקום להסתפק בזה ולבוא בטענה שלקחו תרנגולים אצל הגויים כמו שנתפרסם.

(ז) עוד כתב לא בדקו האם דברי הגוי אמת ובודאי לא יודעים לבדוק האם דברי הגוי אמת ובודאי לא יודעים לבדוק האם אין עופות אלו מהעופות הטמאים עכ"ל, ולא נוכל להבין דבריו שכתב נתברר ונתפרסם בריבים שהם הם העופות שאכלום כל ישראל במושבותם והם התרנגולים הרגלים שגדלו בחצירות ונאכלים ללא שום חשש ופקפוק והאין יאמר כבודו שלא יודעים לבדוק האם אין עופות אלו מהעופות הטמאים הלא רבותינו הגדולים מעידים שהם הם התרנגולים שאכלו, וגם כל השוחטים כמו שנתפרסם.

(ח) עוד כתב: "או אולי נתערבו בהם עופות טמאים" עכ"ל, ולא אבין למה נסתפק בזה שאולי לא ביררו, דבודאי ביררו וביררו, שהרי בדקו כל העופות הרגילים בעולם והמסקנא היתה שעל עופות אלו אין צריך לחשוש שמא נתערבו בהם עופות בלא מסורת כמבואר בארוכה בקונטרס מסורת טהרת עופות שמלבד רבותינו מרנן השבט הלוי והגר"נ קרליץ ששלחו שלוחים נאמנים לברר הענין, שלחו גם רבני ועד השחיטה הגרש"י הירש והגר"א ברנסדורפר שליט"א והגאב"ד שליט"א משגיחים נאמנים לברר הענין היטיב היטיב שיהא ללא שום חשש.

(ט) עוד כתב ובפרט בימינו אשר רבו הדרכים לבדוק ולמצוא וכו', פשוט ופשיטא וכך הי' מעשה שבדקו בכל הדרכים והביאו הדברים לפני גדולי הדור ומסקנתם כתובה בכתב ע"י גדולי ההוראה שאלו הם העופות שבמסורת טהרה ללא חשש תערובות אבל מי שהביא הדברים לפני כבודו נשתבש הרבה בהבנת מה שכתוב בכתבי הגויים כמו שיתבאר אי"ה להלן [ולא שצריך לקבל דברי הגויים וכבר נתבאר בקונטרס 'מסורת טהרת עופות' ענין קבלת דברי הגויים בארוכה].

(י) עוד כתב, בכל השנים לא פרסמנו איך היתה המסורת ואיך נתנו הכשר על העופות וכו' וכותב עוד בתחילה כאשר תושבי חו"ל הגיעו ארצה מחו"ל התחילו להשתמש בעופות שגידלו הערבים ואשר כולם הכירו את העופות שאכלו אותם גם בחו"ל, כאן כתב דבר נכון וזהו הדבר שדיברנו שכל שרואים שצורת העוף הוא כצורת העוף שאכלום בני"י זהו המסורת, וכן גם העוף מאיזור הבראקל הוא כצורת העוף שאכלו בני"י תמיד כמו שנתבאר.

(יא) עוד כתב: "אחר שנת תשי"ב תשט"ו התחילה התפתחות של טיפוח עופות בארץ, הי' יהודי חרדי שרצה להקים חות טיפוח עופות, היו מפעלים בחו"ל אשר טיפחו אפרוחים היו צריכים לברר על עופות עם מסורת, הגענו לבית שחיטה של סטמר שהיו בקשר עם חברת 'אנטבפ' אשר טיפחו אפרוחים נתברר על עוף המכונה קורניש אדום ועוף קורניש לבן שיש להם מסורת" עכ"ל. הנה כתב כאן כמה דברים ומפי כמה אנשים, א' מפי יוסי כ"ץ בחמד שכשאביו הביא העופות מארה"ב, שאל אביו את רב המושב על העופות ואמר שיש להם מסורת ולא עלה על הדעת שחושב לסמוך עליו כלל כידוע, ב' שביקרו בקהילת סאטמר וראו שגם הם שחטו את הקורניש-רוק [בכל השחיטות ולא רק בסאטמר שחטו את הקורניש-רוק ומסתמא נקט סאטמר מחמת טעותו שחשב שמי שדיבר אתו הוא כ"ק אדמו"ר מסאטמר שליט"א אבל

נתפרסם שזה הי' אבדק"ק נירברטור ולא כ"ק אדמו"ר מסטמר שליט"א אבל אין בזה נפקא מינה כי בכל השחיטות שחטו את הקורניש-רוק ולא נדע האם מה שנתפרסם הוא הנכון או מה שחשב כבודו ואין בזה נ"מ] והנה דבר זה ידוע ומפורסם שהעופות התעשיתיים הם מכלוא של זכר שנקרא 'קורניש' ונקיבה שנקרא 'רוק' אלא שבשעתו לא הי' ידוע מהו מקורו של הקורניש ועכשיו שכל הידע נמצא בהישג יד ונודע שהקורניש הוא יצור שיצרוהו מהכלאה של מספר עופות קרב מהמזרח הרחוק, סוברים גדולי הדור שאע"פ שכבר אכלוהו עשרות בשנים זה לא נקרא מסורת שראינו מאות בשנים בכל חצירות ישראל שאינו דורס, אבל הקורניש לא גדל בחצרות ישראל, ולקחוהו מבתי החרושת ונמצא שאין לו שום מסורת כלל ולכן אין לו מסורת כלל, ויש עוד חששות גדולות על העופות של בתי החרושת כמו שנתפרסם כבר בקונטרס מסורת טהרת עופות].

י"ב) מה שכתב על ענין השתלת גנים, הדבר נכון הוא שהמדובר מהכלאות טבעיות או בהזרעה מלאכותית והגאון הגדול ר' אברהם בער ליטמנווין שליט"א שנשלח ע"י העדה החרדית לברר הענין הגיע למסקנא שמדובר בהכלאה רגילה ולא בהשתלת גנים וכבר נתפרסם הדבר.

י"ג) כתב עוד אלו שהביאו העוף החדש, השתמשו בו רק כנקבה ואילו הזכר לקחו את הקורניש והאריך שמשמשים בעופות כאן ואשר עליו הם מערערים על המסורת שלו כדי לקבל צבע לבן לנוצות וכבר עומדים בדור הרביעי וסומכין על אין חוששין לזרע האב שזה לא רק דיעבד ולא מחלוקת בהלכה וזה מעשה ישראל ולא מעשה גוי! והוא ממש נגד פסק החת"ס המובא בפתחי תשובה, אשר כאשר נתערבו זכרים שאין להם מסורת ברוב זכרים כשרים והאפרוחים שנולדו מעורבים והכשיר החת"ס בתנאי שלא ניכר שום שינוי באפרוחים מצד זרע האב דכיון שהאב לא השפיע כלל אין חוששין לזרע האב, אילו בדין צבע הנוצות נשתנו מצד זרע האב ובכל זאת רוצים לסמוך שאין חוששין לזרע האב, עכ"ל, ונדבר קודם מבחינת ההלכה איך שהבין כבודו דברי החת"ס, ואח"כ נדבר מהמציאות שאינו כמו שחושב כבודו.

הנה טעה בהבנת דברי החת"ס טעות גמורה, שאדרבא מבואר מדברי החת"ס שאין שום נפקא מינה אי הזכר השפיע על צורת הולד או לא והעיקר דלפי מאן דס"ל שחוששין לזרע האב הוא גם באינו ניכר כלל על הולד שאביו טמא רק החת"ס כתב שאם לא רואים בולד שום שינוי לא מסתברא שהוא צאצא של האב הטמא ורחוק הדבר שהוא צאצא של הטמא ונתלה אותו שהוא מהרוב שהאבות הטהורים עי"ש מפורש בדבריו הקדושים, [וכבר כתב מרן שבט הלוי שהיתר זה לא שייך בהעופות מבתי החרושת ונתבאר היטב בקונטרס מסורת טהרת עופות אבל סברתו שחשב שכשאיין האב ניכר בולד אינו אוסר בזה אדרבא דעת החת"ס איפכא וכמוש"כ..].

ובענין מה שכתב המציאות מה שעשו "אלו שהביאו את העוף החדש" כל מה שכתב פשוט לא נכון במציאות ואם ירצה להתעניין באמת ובתמים יוכל לדעת הכל כי אין שום סודות רק כבר כתבתי שלא רצה כבודו לדעת ולשמוע. ועכ"פ מדובר בתרגול מאזור ברקל נקי גם מצד האב וגם מצד האם.

י"ד) עוד כתב: "גם ידוע הנאמר בגמרא נאמן הצייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד, וכתב הש"ך, אבל אינו נאמן לומר עוף זה התיר לי רבי החכם, עכ"ל, ונתכוון כבודו להביא שאין נאמנות לאלו שמעידים מפי גדולי הדור על כשרות התרגול הרגיל בכל תפוצות ישראל מפני שמעידים מפי חכם ולא מפי צייד, אבל הוא טעות חמורה וראה רק תחילת דברי הש"ך ובש"ך כתוב ההיפך הגמור ממה שחשב שבהמשך כתב ומ"מ אם ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור ובפרט האידנא שאין לנו צייד אלא מסורת, הרי להדיא שהת"ח מעיד על המסורת, ועי"ש בפרמ"ג שכתב שכשמעיד מפי חכם אפשר שהחכם סומך על סימנים בלבד אבל כשחכם מעיד על מסורת פשיטא שנאמן.

ט"ו) עוד כתב והנה גברא המבקש עילום שמו הנה כבר נתפרסם שמו ומדבר דברי הבלים הרבה ותמוה היכן הגברא רבא דידי'.

ט"ז) עוד כתב: "לפני מאה ושלושים וחמש שנים פרסמו כי ההעדפה בעוף ברקל הוא בגלל הביצים העגולות שהוא מטיל", הנה הגברא רבא לא יודע להבין דברים פשוטים שכתוב בספריהם כי יש, בין הביצים שהם כד חד ב' סוגים אחד שמתחיל להשתפע ממש מלמטה והוא בשפוע עד למעלה והב' שלמטה הם כעגול ואח"כ לאחר כשליש ביצה לערך מתחיל השיפוע ונעשה חד, והרבה פעמים הביצה שמתחלת להתשפע בכשליש הביצה היא יותר חדה בסוף מאשר

הביצים שמשופעים מלמטה וכך הוא הברקל שיש לו יותר חלבון כי השפוע אינו מתיל מלמטה ממש אבל הוא בצורת כד חד הטוב ביותר וכבר בדקנו עשרות אלפי ביצים של ברקל טהור והוא כד חד הטוב ביותר.

י"ז) כתב עוד בשם הגברא רבא בשם כתבי הגויים שיש ברקל חדש מלפני יותר ממאה שנה שהרכיבו אותו, ולא ברור כלל למה הביאו כאן שאין אנו מתעסקים בעוף מורכב שניכר לעין כל אלא בברקל שהי' מצוי בכל האזור והוא הברקל הטהור בצורת העופות שאכלום כל ישראל במושבותם כמוש"נ.

י"ח) עוד כתב: "בנוסף יש ספרות על כמה הכלאות שהברקלס" עבר, כבר נתבאר היטיב בקונטרס מסורת טהרת עופות שכל כתבי עכו"מ היו ידועים לעסקנים ולרבנים ודקדקו להביא ברקל בלא ערבוב ועי' בארוכה בקונטרס מסורת טהרת עופות.

י"ט) עוד כתב: "מבואר בפרי מגדים שפ"ד סק"ב שבמקום שיש מסורת לאיסור לא תועיל שום מסורת להיתר ואפילו מאה עדים והנה העיד השו"ב ברקוביץ כי לפני כ' 20 שנה אמר לו חבירו שוחט מבוגר שהברקל מקובל העוף טמא וכן שמעתי מכ"ק בשם שני שוחטים ותיקים שהעוף הזה מקובל כעוף טמא" הנה כל דבריו כאן איני מתחיל להבין שהמדובר בפרמ"ג הוא שיש מקום ששם מקובל ששם יש מסורת על עוף שהוא אסור אבל לא על שוחטים שאומרים ששמעו שזה עוף טמא ויש עשרות שוחטים שמעידים שכאן יש על זה מסורת ופליאה על כבודו איך הבין דברי הפרמ"ג, ובפרט שכבר נתפרסם שהשוחט ברקוביץ כתב פעם כך ופעם כך וכל עצם הדבר שיש מסורת של טמא על ברקל הרי נראה לכל שהוא שקר כי מי מהשוחטים ידע מהשם ברקל שהרי אינו אלא התרנגול הרגיל אצל כל ישראל במושבותם וא"כ הם מעידים שכל ישראל לדורותם אכלו עופות טמאים וניכר שהכל שקר.

כ) עוד כתב: "גם ידוע אשר גדולי עולם חששו מצבע כעין שחרות במקור ושינוי בצבע הרגלים, ענין זה של שחרות ברגלים אינו נכון הם איננים שחורים הם כהים בכל העופות בפולין בליטא בהונגרי' ובכל המקומות שכל העופות הצבועניים רגליהם ג"כ כהים וזה מפורסם מאד ובכל ספרי העופות כתוב כן. והרגלים הבהירות כולל הצהובות הם מהעופות מהמזרח הרחוק שאינם במסורת או מהלגהורן שהוא מאירופא ויש לו רגליים בהירות וכ"ז דברים מפורסמים שהכהות ברגלים הוא מחמת כהות העוף שהרגלים תלויים בעוף כהה או עוף בהיר.

ומה שכתב שחששו מצבע רגליים או מקור כעין שחור יש ב' טעויות הא' שמדובר בשחור ממש וגם שהמדובר באווזות ולא דיברו בתרנגולים ולמעשה כאן אין לא מקור שחור ולא רגליים שחורות.

כ"א) בענין חולק את רגליו כבר נתפרסם מהגרש"י הירש והגר"א ברנסדורפר שהעופות בבית המטבחיים עומדין בדיוק כמו הברקיל ואינו נקרא חולק את רגליו כמו שמצורף כאן המכתב שכתבנו כבר.

וכל בר דעת מבין שא"א לאכול מפאבריק שמייצר עופות ככל העולה על רוחו ומה מעלה כבודו על הדעת שהגויים למדו סי' פ"ב בשו"ע יור"ד ונוהגין ע"פ זה וכידוע שיש גם אנשים שמכחישים שהי' שואה כן הדבר הברור הזה שיש פאבריק שעושה ככל העולה על רוחו ויבוא מאן דהוא להכחיש ולומר שהם משתמשין רק בעופות שבמסורת וכבר נתבאר בארוכה אמיתת הדברים בקונטרס מסורת טהרת עופות, ואדרבא אם יש לכבודו דברים להבינו אשמח לשמוע.

סוף דבר אינני מבין דבריו כלל, ואולי יאות להביני ואפשר ששמע שהטעו את כבודו בידע הדברים לאשורם

כ"ז כתבתי בחפזי

ועוד חזון למועד

יחזקאל הכהן קפלן

יחזקאל הכהן קפלן

